

періодизація: до першої групи належать твори, виконані у середині - другій половині 1900-х рр. ("Контрабандисти"); до другої - в кінці 1900-х - на початку 1910-х рр. (серія творів "День", "Ранок", "Вечір"); до третьої - у середині та в другій половині 1910-х рр. ("Осінь у Куличці"). Основу такого умовного розподілу складала зміна образної та стилістичної манери художника від романтично-казкових композицій до творів, виконаних у дусі символізму (триптих "Вночі"), та реалістичних творів. Цінним доповненням є вичерпна бібліографія стосовно кожного з художників та архівних джерел.

У розділі "Про наслідування релігійного мистецтва" розглянуто твори М. Нестерова, К. Петрова-Водкіна для сумського Троїцького собору, а також ескізи О. Матвеева для надгробку П. Харитоненка у Сумах. Завершує дослідження розділ "Під знаком "Бубнового валета", основу якого складав біографічний метод дослідження. У ньому йдеться про митців з мистецького угруповання "Бубновий валет", творчість яких пов'язана з Сумщиною: Є. Агафонов, В. Барт, Р. Фальк. Слід відмітити, що деякі аспекти монографії було апробовано автором у статтях, надрукованих у часописах "Сумська старовина" та "Сумський історико-архівний журнал" упродовж кінця 1990-х - 2000-х років.

Монографія адресована мистецтвознавцям, історикам, краєзнавцям і всім тим, хто цікавиться культурою та мистецтвом Сумщини. Книга побачила світ у видавництві Української академії банківської справи Національного банку України. Відмітимо гарний дизайн книги та наявність чорно-білих та кольорових ілюстрацій.

Дегтярьов С. І.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І БОЛГАРІЯ

У рік 200-літнього ювілею Тараса Шевченка у різних країнах світу вшановують пам'ять про українського Кобзаря. Видаються твори поета, організовуються виставки його картин, публікуються матеріали про життя українського національного генія. Нещодавно у Болгарії побачила світ невелика за обсягом, проте інформативно насичена і художньо оформлена брошура "Тарас Шевченко і България". Це - результат співпраці Болгарської Академії наук, Наукового архіву БАН та Національного музею Тараса Шевченка у Києві.

Умовно брошура, що вийшла болгарською мовою, складається з двох частин. У першій відображені основні віхи життя і творчості поета, виділені окремі розділи про дитячі роки, петербурзький період, військову службу та останні роки життя Т. Шевченка. У них подані документи, портрети друзів, ілюстрації до творів поета, його власні картини й автопортрет, обкладинки книг з колекції Національного музею Тараса Шевченка.

Друга частина складена за матеріалами Наукового архіву Болгарської Академії наук. У розділі "Шевченко и българското Възраждане" йдеться про перших перекладачів творів українського поета Райко Жинзифова (1839-1877) та Любена Каравелова (1834-1879). Подані рукописні і друковані переклади

поезій Кобзаря. Розділ "Шевченко и българската поезия" присвячений впливу творчості українця на болгарську поезію, що відображено у працях Петка Славейкова (1827-1895), Пенча Славейкова (1866-1913), Івана Вазова (1850-1921), Тодора Влайкова (1865-1943). У розділі "Шевченко в исследованията на Михаил Драгоманов" йдеться про шевченківські студії професора загальної історії Університету св. Володимира у Києві та Вищого училища (майбутній університет) в Софії Михайла Драгоманова (1841-1895). Подані обкладинки книг та журналів, де друкувалися дослідження українського історика. У наступних двох розділах "Шевченко в исследованията на проф. Иван Шишманов" і "Шевченко в исследованията на Михаил Арнаудов" відображені наукові розвідки послідовників М. Драгоманова - болгарських учених, членів БАН І. Шишманова (1862-1928) та М. Арнаудова (1878-1978). Показані світліни науковців, титульні сторінки їхніх праць у галузі шевченкознавства.

Далі йдеться про вплив Т. Шевченка на творчість представників болгарського красного письменства Стіліяна Чілінгірова (1881-1962), Христо Цанкова-Дерижана (1888-1950) та Гео Мілева (1895-1925). Подані рукописи їхніх шевченкознавчих студій. Два наступні розділи присвячені дослідженням творчості Т. Шевченка болгарських літераторів і літературознавців Бояна Пенева (1882-1927) та Людмила Стоянова (1888-1973). В окремому розділі представлені заходи Болгарської Академії наук на чолі з її головою Тодором Павловим (1890-1977) з відзначення 100-х роковин смерті та 150-ліття від дня народження Т. Шевченка.

У передостанньому розділі йдеться про зв'язки болгарських науковців Петка Тодорова (1879-1916), Любомира Милетича (1863-1937) та Стояна Романски (1882-1959) з Науковим товариством ім. Т. Шевченка у Львові, в тому числі з його головою Кирилом Студинським (1868-1941). Останній розділ присвячений вшануванню пам'яті Тараса Шевченка в Болгарії. До брошури додається диск з аудіозаписами пісень на слова Кобзаря.

Брошура представляє болгарському читачу широку палітру творчості Тараса Шевченка, показує вплив творів українського генія на болгарську поезію. Вона буде цікавою не лише широкому болгарському загалу, але і тим, хто цікавиться історією української літератури й українсько-болгарських культурних зв'язків.

Власенко В. М.

* * *

Побачила світ наукова монографія Р.В.Тимченка "Відносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 - квітень 1920 рр.)" (К.: Інститут історії України НАНУ, 2013. - 347 с.).

У монографії здійснене комплексне дослідження проблем взаємовідносин УНР і ЗУНР у 1918-1920 рр., визначено передумови й причини об'єднаної процесу, характеризуються події, пов'язані з умовами укладання Акту злуки, дається їх оцінка. Розкрито основні організаційні заходи по втіленню ідей соборної єдності України в політичній, економічній,